



Priporočila o prejemkih vodilnih v podjetjih

# Nikomur naj ne bo dovoljeno odločati o lastnem plačilu

**LJUBLJANA** – Nepredstavljivo visoke plače in drugi prejemki vodilnih v podjetjih so tako v svetu kakor pri nas v letu hude finančno-gospodarske krize zelo izpostavljeni. Tako posamezne vlade, od nemške, francoske do ameriške in tudi slovenske, sprejemajo zakone, s katerimi hočejo zamejiti nenormalno visoke prihodke vodilnih. Evropska komisija je priporočila glede prejemkov direktorjev javnih družb sprejela že leta 2004 in jih letos, glede na krizo, tudi dopolnila. Tako zdaj od članic pričakuje, da bodo do konca leta sprejele ukrepe, s katerimi se bodo lahko čim bolj spoprijele z izzivi plačne politike vodilnih v podjetjih.

Gre za spoštovanje priporočila EU o prejemkih direktorjev družb, ki kotirajo na evropskih borzah (C (2009) 3177) in nanje prisegata tako Evropska konfederacija združenj članov upravnih odborov in nadzornih svetov – ecoDA kakor naše Združenje nadzornikov Slovenije, ki je že nekaj let tudi član ecoDe. Za učinkovito uveljavitev priporočil so pomembni struktura plačil, proces odločanja o njih in seveda njihova razkritja.

Obravnava prejemkov vodilnih zahteva nenehno posodabljanje, kar je izrazito pokazala finančna kriza, a tudi dejstvo, da je struktura prejemkov vodilnih vse bolj zapletena in osredotočena na kratkoročne cilje ali dosežke družb. Toda bilo naj bi prav obratno: struktura prejemkov vodilnih naj spodbuja dolgoročno vzdržnost podjetij in, seveda, temelji na njegovih rezultatih. Zato EK tudi poudarja, da morajo biti variabilni deli prejemkov povezani z vnaprej določenimi in merljivimi merili uspešnosti. In, kar je zelo pomembno, za spremenljive dele plač morajo biti

določene tudi omejitve. Treba pa bi jih bilo tudi odložiti za določeno obdobje: treh ali petih let. Zanimivo je tudi priporočilo, naj si družbe uredijo sistem, ki jim bo omogočal, da bodo lahko zahtevale celo povračilo variabilnih prejemkov, če so bili izplačani na podlagi napačnih podatkov.

Glede plačil v obliki delnic ali delniških opcij EK poudarja, da bi ta morala biti vezana zlasti na ustvarjanje dolgoročne vrednosti družbe in prav zaradi tega bi morala veljati odmerena doba, ki je seveda odvisna od rezultatov družbe, ne pa da se tovrstni prejemki preračunajo glede na gibanje cen delnic. Vodilni bi dele nagrad v obliki delnic morali obdržati določeno obdobje, del pa celo do konca mandata. Priporočila se dotikajo tudi odpravnin: med drugim naj ne bi presežala dveh letnih prejemkov, in to zgolj vezanih na njihov fiksni del.

Da bi bila družba kar se da odgovorna do svojih delničarjev, bi morala biti tudi poročila o prejemkih vodilnih jasna in lahko razumljiva. A tudi od delničarjev se pričakuje, da se

Evropska konfederacija združenj članov upravnih odborov in nadzornih svetov (ecoDa) priporoča, naj se že pri razmerju med fiksnim in variabilnim delom plačil teži k temu, da bo paket prejemkov dobro uravnovežen. Zgodilo bi se lahko, da bi z omejevanjem variabilnega dela preveč izkrivljeno narasli fiksni deli. Glede odločanja o prejemkih so pri ecoDi striktni: nikomur naj ne bo dovoljeno, da odloča o lastnem plačilu, o prejemkih vodilnih naj odločajo tudi delničarji. In ne nazadnje: razkritja prejemkov naj ne bodo le nepregledno nizanje informacij.

skupščin udeležujejo in so tam premišljeni aktivni delničarji. Pri tem lahko dodamo, da je tudi v slovenskem ZGD-1C določilo, ki zahteva, naj o plačah vodilnih na skupščini odločajo delničarji. Zelo pomembna je tudi neodvisna in neoporečna komisija za prejemke vodilnih, ki je, če pripomnimo, zlasti pomembna v enotirnih upravnih odborih.

Evropska komisija si bo celo prizadevala uporabiti različne mehanizme spremljanja prejemkov direktorjev in drugih vodilnih, kakor so letni kazalniki napredka in vzajemno ocenjevanje med državami članicami, razmišlja pa se celo o standardizaciji razkritja politike prejemkov direktorjev.

SILVA ČEH

**Dr. Borut Bratina**, predstojnik katedre za gospodarsko pravo na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru in član upravnega odbora Združenja nadzornikov Slovenije, pravi, da je Slovenija večino priporočil EU glede prejemkov direktorjev že povzela v noveliranem zakonu o gospodarskih družbah –ZGD-1C in jih bo vključila tudi v kodeks upravljanja javnih delniških družb, ki je prav zdaj sredi spreminjanja. Tudi zato dr. Borut Bratina meni, da država po nepotrebem s še dodatnimi zakoni in dodatno obdavčitvijo posega v ureditev. Bratina: »V podjetjih, kjer je država lastnica, lahko prek svojega lastniškega vpliva in prek svojih organov doseže to, kar v zakonu predlaga, torej omeji te prejemke, kakor meni, da je prav, a za to ne potrebuje dodatnega zakona.«